

הלכות שכירות פרק ח

א. אחד השוכר מחברו שדה לזרעה, או כרם לאכל פרותיו בדרמים, או ששכר ממנו בפרות קצובין, כגון ששכר ממנו שדה זו בעשרים כור בשנה, וכרם זה בעשרים כדי יין בכל שנה שניהן דין אחד יש להן. והשוכר בפרות, הוא הנקרא חוכר.

ב. המקבל שדה או פרדס כדי לעבד אותו ולהוציא עליו יציאות, ויתן לבעל הקרקע שליש התבואה או רביע או מה שיתנו ביניהן זה הוא הנקרא מקבל.

ג. כל דבר שהוא לסיג לארץ, בעל הקרקע חייב בו; ודבר שהוא לשמירה יתרה, החוכר או המקבל חייב בו. הקרדס שחופרין בו הארץ, והפלים שנושאים בהן העפר, והדלי והפד וכיוצא בהן שדולין בהן המים על בעל הקרקע; וחפירת המקומות שמקבצין בהן המים, על החוכר או על המקבל.

ד. השוכר או המקבל שדה מחברו לשנים מועטות, לא יזרענה פשתן. שכרה או קבלה שבע שנים זרעה שנה ראשונה פשתן, ואין השביעית מן המנין; שכרה או קבלה שבוע אחד, השביעית מן המנין.

ה. השוכר או המקבל שדה מחברו, והיא בית השלהין או בית האילן, ויבש המעין שלבית השלהין, ולא פסק הנחר הגדול אלא אפשר להביא ממנו בדלי, או שנקצץ האילן שלבית האילנות אינו מנפה לו מחכורו. ואם מפת מדינה היא, כגון שיבש הנחר מנפה לו מחכורו.

ו. היתה עומד בתוך השדה ואמר לו, בית השלהין הזה אני משפיר לך, בית האילן זה אני משפיר לך יבש המעין או נקצץ האילן, מנפה לו מחכורו: שהרי הוא עומד בתוכה; ולא אמר לו הזה, אלא כמי שאומר פמות שהיא עתה אני משפיר לך. לפיכך אם לא היתה עומד בתוכה ואמר לו, בית השלהין אני משפיר לך, או בית האילן, ויבש המעין או נקצץ האילן אינו מנפה לו מחכורו.

ז. השוכר או המקבל שדה מחברו, ואכלה חגב או נשתדפה אם ארע דבר זה לרב השדות שלאותה העיר, מנפה לו מחכורו: הכל לפי ההפסד שארעו. ואם לא פשטה המכה ברב השדות אינו מנפה לו מחכורו, אף על פי שנשתדפו כל השדות שלבעל הקרקע. נשתדפו כל השדות שלשוכר או המקבל אף על פי שפשטה המכה ברב השדות, אינו מנפה לו מחכורו: שאין זה ההפסד תלוי אלא בשוכר, שהרי כל שדותיו נשתדפו.

ח. התנה עליו בעל הקרקע שיזרענה חטים, וזרעה שעורים, או שלא זרעה כלל, או שזרעה ולא צמחה אף על פי שבא חגב או שדפון והכת רב המדינה, אינו מנפה לו מחכורו. ועד מתי חייב להטפל ולזרע פעם אחרת, אם לא צמחה כל זמן שראוי לזריעה באותו מקום.

ט. השוכר או המקבל שדה מחברו מקום שנהגו לקצר יקצר, ואינו רשאי לעקר; לעקר יעקר, ואינו רשאי לקצר. ושניהם מעכבין זה על זה. ומקום שנהגו לחרש אחריו, יחרש. מקום שנהגו להשפיר אילנות על גב קרקע משפירין, ואף על פי שהשפיר לו סתם בפחות מן הידוע; ומקום שנהגו שלא

לְהַשְׁכִּיר אֵילָנוֹת אֵין לוֹ אֵילָנוֹת, אֵף עַל פִּי שֶׁשָׂכַר מִמֶּנּוּ בִּיתֵר
עַל הַיָּדוּעַ. הַכֹּל כַּמִּנְהַג הַמְּדִינָה.

י. הַחוֹכֵר שָׂדֶה מִחֲבֵרוֹ בַּעֲשֶׂרֶת כּוֹרִין חֲטִים לָקֵת, נוֹתֵן לוֹ
מִתּוֹכָה. הָיוּ חֲטִיָּה יְפוֹת לֹא יֹאמַר לוֹ הָרִינִי לֹקֵחַ לָךְ מִן הַשּׁוּק,
אַלֵּא נוֹתֵן לוֹ מִתּוֹכָה. חֶכֶר מִמֶּנּוּ כָּרֶם בַּעֲשֶׂרֶה סִלִּים עֲנָבִים אֵף
עַל פִּי שֶׁהִקְרִיסוֹ אַחֵר שֶׁנִּבְצְרוּ, וְכֵן עֲמָרִים שִׁלְקוֹ אַחֵר שֶׁנִּקְצְרוּ
נוֹתֵן לוֹ מִתּוֹכָן; אֲבָל אִם חֲכָרוֹ בַּעֲשֶׂרֶה כִּדֵּי יֵין, וְהַחֲמִיץ חֵיב
לָתֵן לוֹ יֵין טוֹב.

יא. חֲכָרָה מִמֶּנּוּ בִּמְאָה עֲמָרִים שְׁלֹאסְפִסְתָּא וְזֶרְעָה מִיֵּן אַחֵר,
וְאַחֵר כֶּךָ חֲרָשָׁה וְזֶרְעָה אֶסְפִּסְתָּא וְלָקֵתָהּ, אוֹ שֶׁזֶרְעָה בַּתְּחִלָּה
אֶסְפִּסְתָּא, וְחֲרָשָׁה וְאַחֵר כֶּךָ זֶרְעָה פַּעַם אַחֲרֵת וְלָקֵתָהּ אֵינוֹ נוֹתֵן
לוֹ מִתּוֹכָה, אֲלֵא נוֹתֵן לוֹ אֶסְפִּסְתָּא טוֹבָה: שֶׁהָרִי שָׁנָה. וְכֵן כָּל
כִּיּוֹצֵא בְּזֶה.

יב. הַחוֹכֵר שָׂדֶה מִחֲבֵרוֹ, וְלֹא רָצָה לִנְכֹּשׁ, וְאָמַר לוֹ, מַה הַפֶּסֶד
יֵשׁ לָךְ הָרִינִי נוֹתֵן לָךְ חֲכוּרָךְ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ: שֶׁהָרִי הוּא אוֹמֵר
לוֹ, לְמַחֵר אַתָּה יוֹצֵא מִמֶּנָּה, וְהִיא מַעֲלָה עֲשָׂבִים. וְאָפְלוֹ אָמַר
לוֹ בְּאַחֲרוֹנָה אֲנִי חוֹרֵשׁ אוֹתָהּ, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

יג. הַחוֹכֵר שָׂדֶה מִחֲבֵרוֹ לְזֶרְעָה שְׁעוּרִים לֹא יִזְרְעֶנָּה חֲטִים,
מִפְּנֵי שֶׁהַחֲטִין מַכְחִישׁוֹת אֶת הַקֶּרֶקַע יֵתֵר מִן הַשְּׁעוּרִים. שְׂכָרָה
לְזֶרְעָה חֲטִים, יִזְרְעֶנָּה שְׁעוּרִים. קְטָנִית, לֹא יִזְרְעֶנָּה תְּבוּאָה;
תְּבוּאָה, יִזְרְעֶנָּה קְטָנִית. וּבִבְבֵּל וְכִיּוֹצֵא בָּהּ לֹא יִזְרְעֶנָּה קְטָנִית,
מִפְּנֵי שֶׁהַקְטָנִית שֵׁם מַכְחִשֶׁת אֶת הָאָרֶץ.

יד. הַמְּקַבֵּל שָׂדֶה מִחֲבֵרוֹ לְשָׁנִים מוֹעֲטוֹת אֵין לְמַקְבֵּל כָּלוּם
בְּקוֹרֶת הַשְּׁקֵמָה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ, וְלֹא בְּשִׁבְחַת הָאֵילָנוֹת שִׁיּוֹצְאוֹ
מֵאֲלִיהֶן בַּשָּׂדֶה. אֲבָל מַחֲשָׁבִין לוֹ מְקוֹם הָאֵילָנוֹת, כָּאֵלוֹ הָיָה
בָּהֶן אוֹתוֹ זֶרַע שֶׁזָּרַע בְּכָל הַשָּׂדֶה: וְהוּא שֶׁצִּמְחוּ הָאֵילָנוֹת,
בְּמְקוֹם הָרְאוּי לְזִרְיָעָה; אֲבָל אִם יֵצְאוּ בְּמְקוֹם שֶׁאֵינוֹ רְאוּי
לְזִרְיָעָה, אֵין מַחֲשָׁבִין לוֹ כָּלוּם. וְאִם קִבְּלָה שְׁבַע שָׁנִים אוֹ יֵתֵר,
יֵשׁ לוֹ בְּקוֹרֶת הַשְּׁקֵמָה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ.

טו. הִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהַסְתַּלַּק מִן הַשָּׂדֶה, וְהָיוּ שָׁם זֶרְעִים שֶׁעֲדִין לֹא
הִגִּיעוּ לְהַמְכֹּר, אוֹ שֶׁגִּמְרוּ, וְלֹא הִגִּיעַ יוֹם הַשּׁוּק לְמַכְרֵן שְׁמִין
אוֹתָן, וְנוֹטֵל מִבְּעַל הַקֶּרֶקַע.

טז. כִּשְׁם שֶׁחוֹלֵק הַמְּקַבֵּל עִם בְּעַל הַקֶּרֶקַע בַּתְּבוּאָה, כֶּךָ חוֹלְקִין
בַּתֵּבֶן וּבִקְשׁ; כִּשְׁם שֶׁחוֹלְקִין בֵּינָן, כֶּךָ חוֹלְקִין בְּזִמּוּרוֹת. אֲבָל
הַקָּנִים הַמַּעֲמִידִים תַּחַת הַגָּפְנִים אִם קָנוּ אוֹתָן בַּשְּׂתָפוֹת, הָרִי
אֵלוֹ חוֹלְקִין בָּהֶן; וְאִם הֵן מִשְׁלָאֲחֵד מֵהֶן זֶה שֶׁקָּנָה אוֹתָן, הָרִי
הֵן שְׁלוֹ. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה.

יז. הַמְּקַבֵּל שָׂדֶה מִחֲבֵרוֹ לְטַע, מְקַבֵּל עָלָיו בְּעַל הַשָּׂדֶה עֲשֶׂרֶה
בוֹרָאוֹת לְמֵאָה סָאָה. יֵתֵר עַל כֵּן, מְגַלְגָּלִין עָלָיו אֶת הַכֹּל.

יח. הַמְּקַבֵּל שָׂדֶה מִחֲבֵרוֹ, וְלֹא עָשָׂתָ אִם יֵשׁ בָּהּ כִּדֵּי שְׂתוּצִיא
סָאֲתִים יֵתֵר עַל הַהוֹצָאָה, חֵיב הַמְּקַבֵּל לְהַטְפִּיל בָּהּ: שֶׁכֶּךָ כּוֹתֵב
לְבַעַל הַקֶּרֶקַע, אֲנִי אֶקוּם וְאֶנִּיר וְאֶזְרַע וְאֶקְצֹר וְאֶעֱמֹר וְאֶדּוּשׁ
וְאֶזְרָה וְאֶעֱמִיד כָּרִי לְפָנֶיךָ וְתַטֵּל אֶתָּה חֲצִיו, אוֹ מַה שִׁיתָנוּ; וְאֲנִי
אֶטֵּל הַשָּׂאָר, בְּשָׂכַר עַמְּלִי וּבִמְהָ שֶׁהוֹצֵאתִי.

יט. הַמְּקַבֵּל שָׂדֶה מִחֲבֵרוֹ, וְאַחֵר שֶׁזָּכָה בָּהּ הַבִּירָה שְׁמִין אוֹתָהּ
כַּמָּה הִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת, וְנוֹתֵן לוֹ חֶלְקוֹ שֶׁהִיָּה מִגִּיעַ לוֹ: שֶׁכֶּךָ

כּוֹתֵב לְבַעַל הַקֶּרֶקַע, אִם אוֹבִיר וְלֹא אֶעֱבֹד, אֲשֶׁלֶם בְּמִיטְבָּה.
וְהוּא הַדִּין, אִם הוֹבִיר מִקְצָתָהּ.

ב. וּמִפְּנֵי מַה נִּתְחַיֵּב לְשֵׁלֶם : מִפְּנֵי שֶׁלֹּא פָסַק עַל עֲצָמוֹ דְּבַר קָצוֹב
כְּדִי שֶׁנֶּאֱמַר הֲרִי הִיא אֶסְמִכְתָּא, אֲלֹא הִתְנָה שִׁישְׁלֵם בְּמִיטְבָּה ;
וּלְפִיכֶךָ גָּמַר וְשֶׁעֲבָד עֲצָמוֹ. אָבֵל אִם אָמַר אִם אוֹבִיר וְלֹא אֶעֱבֹד,
אֲתֵן לָךְ מֵאָה דִּינָר הֲרִי זֶה אֶסְמִכְתָּא ; וְאִינוּ חַיֵּב לְשֵׁלֶם, אֲלֹא כְּפִי
מַה שֶּׁהִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת בְּלִבָּד.

בא. הַמִּקְבֵּל שָׂדֶה לְזִרְעָה שְׁמִשְׁמִין וְזִרְעָה חֲטִים, וְעֹשֶׂת חֲטִים
שְׁשׁוּיִין כִּמָּה שֶׁהִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת מִן הַשְׁמִשְׁמִין אֵין לוֹ עָלָיו
אֲלֹא תִרְעָמָת. עֹשֶׂת פְּחוֹת מִשְׁוֹה מַה שֶּׁהִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת מִן
הַשְׁמִשְׁמִין, מְשַׁלֵּם לוֹ הַמִּקְבֵּל כְּפִי מַה שֶּׁהִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת
מִן הַשְׁמִשְׁמִין ; עֹשֶׂת חֲטִים יֵתֵר מִמָּה שֶּׁהִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת מִן
הַשְׁמִשְׁמִין חוֹלְקִין לְפִי מַה שֶּׁהִתְנוּ בִּינֵיהֶן, אֶף עַל פִּי שְׁמִשְׁתַּכֵּר
בַּעַל הַקֶּרֶקַע.